

Skal idrætten fortsat have sit eget retssystem?

En analyse af det idrætsretlige system set i lyset af Anja Andersen-sagen

Af Jens Bertel Rasmussen

Denne artikel handler om, i hvilket omfang idrætten kan betragtes som et isoleret område med egne værdier, normer og eget retssystem, eller hvorvidt de civile domstoles behandling skal finde anvendelse for sportsudøvere, ledere og trænere i de sager, der kan opstå i forbindelse med idrætsudøvelse.

Artiklen gennemgår Dansk Håndbold Forbund (DHF) og Danmarks Idræts-Forbunds (DIF) behandling af den såkaldte Anja Andersen-sag og påviser, hvilke ændringer i det idrætsretlige system der i dag gør idrættens eget retssystem såvel holdbart som fornuftigt.

Et idrætsforbund (som DIF) har muligheder for at give en spiller karantæne eller en anden form for straf internt i sit eget regelsystem, dvs. uden at skulle involvere det civile retssystem. Dette på trods af, at en karantæne eller bøde jo kan betragtes på lige fod med en dom. Udøvere inden for idrætsverdenen har indtil videre accepteret at underlægge sig dette interne system og har accepteret de afgørelser, som blev truffet under de enkelte specialforbund.

Der har dog aldrig været forsøgt en udlignende regelsanering i de enkelte specialforbund for at sikre, at for eksempel en cy-

kelrytter eller fodboldspiller bliver behandlet efter de samme regler som eksempelvis en håndboldspiller eller en volleyballspiller. Når der bliver givet en karantæne eller straf inden for idrætssystemet, kan man således risikere en forskellig behandling, alt efter hvilken sportsgren man udøver.

Ligeledes har der aldrig været udført en udlignende regelsanering i de forskellige organer inden for de enkelte specialforbund. Således har man som »tiltalt« ingen garanti for at blive behandlet efter de samme principper og regler i forbundets behandling som i ankeinstansens behandling.

I 1998 blev DIF's love revideret, og hermed blev reglerne om behandlingen af sager om karantæne og straf ændret på baggrund af en rapport udarbejdet af en arbejdsgruppe, som var nedsat til lejligheden. DIF's love fremstår derfor i dag som tidssvarende og gennearbejdede. Netop på baggrund af denne revision kan det undre, at DIF ikke på noget tidspunkt har forlangt af sine specialforbund, at de rettede deres love til, så også disse blev tidssvarende og overensstemmende, og så alle idrætsudøvere uanset sportsgren blev behandlet efter samme regelkodeks.

Kritiske røster over det idrætsretlige system

Der er fra flere kritiske sider af både jurister og journalister blevet stillet spørgsmålstegn ved, om der fortsat er behov for et selvstændigt idrætsretligt lov- og regelsystem i de enkelte forbund med idrættens egen højesteret i form af DIF's appelret. Denne kritik hænger sammen med spørgsmålet om, hvorvidt det ville være mere korrekt og retfærdigt at benytte de civile domstole med straffe- og retsplejeloven, kombineret med et sæt disciplinære regler i en bekendtgørelse eller et cirkulære.

Dette ville sikre en ens behandling og ens bedømmelse af alle idrætsudøvere uanset idrætsgren, og alle idrætsudøvere ville være sikre på, at deres sag blev ens prøvet ved de civile domstole. Prøvelsen ville ske med respekt for fundamentale principper og regler i straffe- og retsplejeloven samt med en enslydende regelkodeks for alle sager.

For imidlertid at forstå, hvorfor det fortsat er berettiget at have et selvstændigt idrætsretligt system, er det relevant at sætte debatten i relation til idrætsverdenen. Anja Andersen-sagen fremstår i denne sammenhæng som en principiel og afgørende sag, og derfor vil denne sag blive behandlet og analyseret i det følgende.

Anja Andersen-sagen

Anja Andersen-sagen tog sin begyndelse i en meget omtalt håndboldkamp den 5. marts 2006 mellem Aalborg DH og Slagelse FH. I kampens første halvleg blev dommernes afsagte kendelser voldsomt kritiseret og diskuteret af Anja Andersen. Da en spiller fra Slagelse FH i kampens 29. minut blev udvist, forårsagede dette, at Anja Andersen igen reagerede over for dommerne både verbalt og fysisk. Som resultat af det-

te, fik Anja Andersen et rødt kort. Anja Andersen forlod herefter spillepladsen, men vendte kort tid efter tilbage og beordrede Slagelse FH's spillere til at forlade banen og kampen. Ledelsen fra Slagelse FH greb ikke ind i dette, selv om de var til stede ved kampen.

Anja Andersen-sagen kom således til at dreje sig om, hvilken sanktion Anja Andersen skulle idømmes for denne handling, der klart strider mod alle regler og normer inden for håndboldverdenen.

I den umiddelbart efterfølgende sagsbehandling hos DHF blev begrebet »utilstedelig og grænseoverskridende handling« født med formuleringen i DHF's afgørelse, og med denne afgørelse kom manglen på en ensartet regelkodeks særligt til udtryk. Afgørelsen blev historisk streng, og det blev tydeligt, at der var store uoverensstemmelser mellem de forskellige idrætsorganers behandling af sagen.

I den endelige afgørelse af sagen tilkendegav DIF den 24. maj 2006, at sagsbehandlingen bør ske efter de samme principper, som gælder for god sagsbehandling inden for retsplejen og den offentlige forvaltning. Det er en meget vigtig tilkendegivelse fra DIF's side. DIF skriver i samme kendelse, at retssystemet i idrættens verden bør være tilgængeligt og forholdsvis enkelt. Det sidste er efter min opfattelse mindst lige så vigtigt og rigtigt.

Anja Andersen-sagens behandling i de idrætsretlige organer

Mere specifikt blev Anja Andersen-sagen behandlet dels af DHF's turneringsudvalg, og dels af DHF's forretningsudvalg, som traf deres afgørelse den 10. marts 2006. Senere traf DHF's bestyrelse som den ene

Anja Andersen på sidelinjen (fotograf: Rene Lystrup, Slagelse DT support).

ankeinstans afgørelse den 5. april 2006. Som den anden ankeinstans traf DHF's rets- og voldgiftsudvalg afgørelse den 24. april 2006, hvorefter DIF's appeludvalg traf den endelige afgørelse den 24. maj 2006.

Sagen har således været behandlet hele vejen op igennem det danske håndboldsystem. Særligt DHF behandlede stort set sagen uden at respektere fundamentale retsprincipper, som ellers er gældende for et hvilket som helst afgørelsesorgan i Danmark. DHF blev voldsomt kritiseret for behandlingen bl.a. i DIF's endelige afgørelse.

Nedenfor følger en gennemgang af DHF's behandling af sagen. Jeg vil herafter sætte afgørelserne i lyset af relevante fundamentale retsprincipper i en analyse af, hvorvidt disse principper blev overholdt af DHF. Til slut sættes DHF's afgørelse i relation til behandlingen af sagen

i de forskellige ankeinstanser, hvilket påviser, hvor stor grad af uoverensstemmelse der bestod mellem de forskellige organers behandling.

Dansk Håndbold Forbunds afgørelse

(AA: Anja Andersen, SFH: Slagelse Håndbold Forening)

»AA: 6 måneders karantæne for udøvelse af al håndboldgerning, som spiller, træner og leder, i Danmark, i turneringer eller arrangementer udskrevet af eller givet tilladelse til af DHF.

SFH: Idømmes bøde stor 10.000 kr.

SFH: Pålægges administrationsgebyr på 500 kr.

DHF's Forretningsudvalg idømmer:

AA: 6 måneders udelukkelse for udøvelse af al håndboldgerning, som spiller, træner- og leder i Danmark i turneringer eller arrangementer udskrevet eller givet tilladelse til af DHF.

SFH: Idømmes bøde stor 90.000 kr.

Afgørelserne kumuleres således:

AA idømmes 12 måneders karantæne for udøvelse af al håndboldgerning eller trænergerning eller ledergerning i Danmark i turneringer eller arrangementer udskrevet af eller givet tilladelse til af DHF. SFH idømmes en bøde på 100.000 kr., og pålægges administrationsgebyr på 500 kr.«

De alment gældende retsprincipper

De retsprincipper, som DHF kan kritiseres for ikke at have overholdt, er følgende:

Uafhængighedsprincippet (også kaldet magtfordelingsprincippet): Dette princip er helt fundamentalt inden for det danske juridiske system. Det er dette princip, der overordnet sikrer, at det dømmende organ skal være adskilt fra såvel det lovgivende organ som det udøvende organ. Magtfordelingsprincippet gennemsyrrer alle rets- og afgørelsessystemer i Danmark, og bør derfor naturligvis også gælde for et idrætsretligt system.

Af afgørelsen hos DHF fremgår, at det dømmende organ dels er DHF's turneringsudvalg nedsat af repræsentantskabet, som er et politisk organ, og dels DHF's forretningsudvalg, der er en del af bestyrelsen og således helt igennem et politisk og udøvende organ.

Havde sagen været udsat for en sådan behandling hos de civile domstole eller forvaltningsorganer, ville det straks have

gjort afgørelsen ugyldig. Man kan endda tale om, hvorvidt afgørelsen ville have været en nullitet, dvs. slet ikke en afgørelse.

Muligheden for at anke en afgørelse: Af afgørelsens klagevejledning fremgår, at en del af afgørelsen skal indbringes for DHF's bestyrelse og en anden del for DHF's rets- og voldgiftsudvalg.¹ Efter de civile domstoles regler skal en sag indbringes med den samlede afgørelse for én og samme ankeinstans og ikke behandles i forskellige organer.

Behandlingen er derfor stridende mod princippet om muligheden for én anke, men det ville formentlig ikke gøre afgørelsen ugyldig i de civile domstole.

Endelighedsregel: Af afgørelsen fremgår, at »... nærværende sag vil kunne appelleres til DHF's bestyrelse, hvis afgørelse er endelig«. Som udgangspunkt har man altid retten til at få de civile domstole til at prøve en afgørelse, medmindre retten i det konkrete tilfælde skønner, at sagen er behandlet fyldestgørende. Derfor er indsættelsen af en sådan endelighedsbestemmelse også kritisabel. Det vil efter min opfattelse være ugyldigt at bestemme, at en politisk afgørelse ikke kan prøves af et uafhængigt dømmende organ.

Strafferammer: Som med almindelige straffesager bør der være en ramme for strafudmålingen. En fast ramme med et strafmaksimum udelukker en helt skønsmæssig afgørelse. Med en fast ramme gives der de implicerede parter en mulighed for at indrette sig efter en forventet straf og forberede sig på den. Uden en fast strafferamme kan der i princippet idømmes en hvilken som helst straf. Enten skal der indsættes en strafferamme i det idrætsretlige system, eller også skal strafbestemmelsen som et minimum tage udgangspunkt i tidligere praksis, så der sikres en ensartet praksis.

Klare og enkle strafbestemmelser: Det

Anja Andersen instruerer Bojana Popovic (fotograf: Rene Lystrup, Slagelse DT support).

må ikke være muligt, at den samme forseelse kan straffes af to forskellige organer efter to forskellige regelsæt, der dækker over samme forseelse. Der skal derfor udarbejdes klare regler samt ens regler for alle organers behandling af en given sag. På denne måde sikres ensartethed i sagsbehandlingen.

Kontradiktion, partshøring m.v.: Kontradiktionsprincippet betyder, at parterne gives en mulighed for at kommentere den anden parts indlæg. Partsafhøring sikrer, at der gives parterne en mulighed for at komme til orde. Disse principper er helt fundamentale principper i den danske retspleje og forvaltning. Det er derfor meget vigtigt, at disse fundamentale principper bliver overholdt, hvilket de ikke blev i Anja Andersens-sagen.

Hurtighed: Specielt inden for idrættens verden er en hurtig afgørelse en absolut nødvendighed. Det stiller klare krav til alle implicerede parter, men det er nødvendigt af hensyn til en turnerings fortsatte afvikling og også af hensyn til idrætsudøveren selv samt et evt. konkurrerende hold, at der træffes hurtige afgørelser. Anja Andersens-sagen trak ud i meget lang tid, hvilket kun kan give anledning til kritik.

Afgørelsen skal være endelig, før den videresendes: Afgørelsen skal endvidere være endelig, før den videresendes til eksempelvis det Europæiske Håndboldforbund (EHF). DHF's afgørelse i Anja Andersens-sagen blev af DHF selv sendt til EHF til yderligere strafvurdering. Det er stridende mod retsbevidstheden og følelsen af retfærdighed, at en ikke-endelig af-

gørelse videresendes til EHF og dermed danner grundlag for en afgørelse. EHF traf derfor afgørelse om udelukkelse af Anja Andersen på europæisk plan på et ikke færdigbehandlet grundlag.

Suspensiv virkning: Det skal være muligt at give afgørelsen suspensiv eller opsættende virkning, indtil ankeinstansen træffer sin endelige afgørelse.

Som gennemgangen af de ovennævnte retsprincipper viser, var DHF's behandling af Anja Andersen-sagen således på flere punkter groft i strid med de retsprincipper, som ville gælde for enhver almindelig borger ved de civile domstole.

Sagens behandling i det idrætsretlige ankesystem

I det følgende gennemgås de ankeinstanser, hvor Anja Andersen-sagen blev behandlet, inden sagen fandt sin afslutning.

1. *Ankeinstans – DHF's bestyrelse:* DHF's afgørelse blev indbragt for DHF's bestyrelse, der stadfæstede afgørelsen. Denne afgørelse kan på ingen måde undre, idet DHF's forretningsudvalg også er medlem af DHF's bestyrelse, og idet forretningsudvalget allerede havde været inde i sagen som første instans. Man kan derfor roligt sige, at der var inhabilitet af højeste karat og på ny en voldsom sammenblanding af den dømmende og udøvende magt.

2. *Ankeinstans – DHF's rets- og voldgiftsudvalget:* Bestyrelsens afgørelse blev indbragt for rets- og voldgiftsudvalget, der traf afgørelse den 24. april 2006 og ændrede karantænen fra 12 til 6 måneder, men stadfæstede bøden til Slagelse FH på 100.000 kr.

3. *Ankeinstans – Danmarks Idræts-Forbunds appeludvalg:* Sagen blev herefter indbragt for Danmarks Idræts-Forbunds

appeludvalg, også kaldet idrættens højesteret. Ved kendelse af den 24. maj 2006 traf DIF afgørelse, hvorved Anja Andersens karantæne ansås for udstået med de spilledage, der var afviklet i perioden fra DHF's afgørelse den 10. marts 2006 til DIF's afgørelse den 24. maj 2006.

Afslutningen på sagen blev derfor, at 12 måneders karantæne blev ændret til 2¹/₂ måneders karantæne eller mere præcist svarer det antal kampe som Slagelse DT havde spillet i den pågældende periode til 7 spilledage. Bødestraffen på 100.000 kr. blev stadfæstet. Det er ærgerligt, at DIF's appeludvalg i en så principiel og afgørende sag for håndboldsporten ikke mere præcist tog stilling til antal spilledages karantæne, idet den lidt upræcise afgørelse »... at Anja Andersens karantæne anses for udstået med de spilledage, der er afviklet« gør afgørelsens præjudikatsværdi for fremtiden mindre.

DIF fastslog dog indledningsvis, at det er vigtigt, »at sagsbehandlingen i hvert af de organer i et specialforbund, der har beføjelse i denne henseende, skal ske under iagttagelse af de samme almindelige principper for god sagsbehandling, der gælder inden for retsplejen og den offentlige forvaltning«. Dette er en vigtig udmelding fra DIF og betyder, at den berørte person har krav på overholdelse af de ovennævnte fundamentale retsprincipper.

4. *Indgivelse af ankestævning – civile domstole:* Ved stævning af 30. marts 2006 indbragte Anja Andersen sagen for det civile domstolssystem. Hun nedlagde påstand om, at de af DHF truffne afgørelser skulle erklæres ugyldige, og sagen skulle behandles på ny med respekt for kravene om partsafhøring og kontradiktion. Dette vil i givet fald betyde, at sagen skal starte forfra hos DHF, som så skal behandle sagen med respekt for de ovennævnte principper.

Det interessante ved Anja Andersens sagsanlæg er, at hun her forsøger at få de civile domstole til at bedømme sagen og vurdere, om sagen skal gå om i det idrætsretlige system. Efter at en lovændringspakke, afstedkommet af Anja Andersen-sagen, blev vedtaget i DHF's repræsentantskab den 28. august 2006, er denne del af sagen dog gået i stå, og der er søgt forlig mellem parterne i stedet. Dette skyldes formentlig dels, at DIF ændrede DHF's afgørelse til en mere rimelig og forståelig afgørelse, efter stævningen var modtaget, dels at der var vedtaget ændringer af DHF's love, netop på baggrund af Anja Andersen-sagen.

Konsekvenser af Anja Andersen-sagen

Anja Andersen-sagen medførte, at der blev nedsat et udvalg under DHF. Udvalget skulle hurtigt fremkomme med et samlet lovændringsforslag, som skulle sikre overholdelsen af almindelige retsprincipper ved behandling af karantænesager og straffesager under DHF.

Forslagene fra udvalget gik bl.a. ud på, at uafhængighedsprincippet skulle gennemføres, så den dømmende magt blev adskilt fra den udøvende magt, dvs. som uafhængige dømmende instanser, der kendes fra de civile domstole. Derudover blev det foreslået, at udvalgene skulle være forpligtede til at høre parterne og lade parterne få indsigt i sagen, før en afgørelse blev truffet, dvs. overholde reglerne om kontradiktion og partshøring.

Af andre forslag var, at jurister fremover skulle have sæde i både disciplinærudvalget og ankeinstansen, og der skulle være en slags strafferamme forstået på den måde, at afgørelsen set i relation til det strafbare skulle følge tidligere praksis, medmindre

der var særlige omstændigheder, der kunne begrunde en ændret straf. Udvalget foreslår endvidere, at der tilstræbes hurtighed i behandlingen af sagerne, herunder også i ankeinstansen på grund af turneringsafviklingen, og afgørelsen skal være begrundet med henvisning til de regler, der har dannet grundlag for afgørelsen.

Anja Andersen-sagen fik således stor og afgørende betydning for, at DHF's regelsæt i et enigt repræsentantskab blev ændret, så de nu overholder de grundlæggende retsprincipper. Dette kan alle idrætsudøvere, trænere og ledere være tilfredse med, selv om det er uheldigt, at der skulle en så graverende sag til, før det nødvendige regelsæt blev indført.

Det idrætsretlige system i fremtiden

Konklusionen på denne meget omtalte og meget kritiserede behandling af Anja Andersen-sagen må efter min opfattelse være, at sagsbehandlingen hos idrætten skal overholde gældende retsprincipper i samme omfang, som det øvrige retssystem skal.

Dvs. at idrætten skal følge de samme regler og normer, som hersker i vort samfund, og som derfor afspejles i det civile retssystem. Et idrætsretligt system skal derfor opfylde alle retsprincipper, have en ordentlig sagsbehandling med mulighed for anke og behandling af uafhængige instanser samt have kompetente folk til at bestride posterne. Dette vil sige kompetente folk fra idrættens verden såvel som kompetente jurister.

Det er dog samtidig min klare opfattelse, at idrættens verden er bedst tjent med at have sit eget retssystem, naturligvis forudsat, at reglerne og lovene for forbundene

Timeout for Slagelse Dream Team (fotograf: Rene Lystrup, Slagelse DT support).

ændres, som eksempelvis i DHF og med ankemulighed til DIF's Appeludvalg. At drage en parallel til almindelig gældende ret og principperne for god offentlig forvaltningspraksis, vil være en god målestok for de idrætsmæssige love og regler.

Efter min opfattelse vil det være en fejl at ophæve det historisk dybt forankrede idrætslige regel- og retssystem. Man skal holde de særkender og forskelligheder, som er kendetegnende for idrættens verden for øje, når man taler om idømmelse af strafsanktioner og karantæne.

Særligt er der ved idrætten det faktum, at spørgsmålene og problemerne, der fører til karantænesager og strafsanktioner, ofte opstår under en konkurrence eller midt i en turnering, hvor det ville være umuligt at afvente eksempelvis et syn og skøn eller en

langstrakt retssag med mange afhøringer og mange skriftlige indlæg. En idrætskonkurrence skal fortsættes og afsluttes, ligesom en turnering skal kunne fortsættes med en ny kamp, nye points og op- eller nedrykning for klubberne. En langsomme- lig sagsbehandling eller en sagsbehandling uden kendskab til disse særlige forhold vil gøre afviklingen af konkurrencer og turneringer meget besværlig. Derfor er idrættens verden et område, der har behov for i et vist omfang at have sine egne love og sine egne organer til at behandle sagerne og træffe afgørelser.

Blot er det helt afgørende, at dette sker med respekt for de fundamentale retsprincipper, som findes i retsplejeloven, herunder ret til at blive hørt og ret til at se alt det materiale, som sagen bliver bedømt på.

Når der træffes hurtige afgørelser, kan det blive nødvendigt at acceptere, at der i en konkret situation slækkes på nogle af retsprincipperne, som så må følges op med en grundig behandling evt. i en ankeinstans, såfremt parterne ønsker dette.

Idræt og jura kan og bør være forenet i idrættens eget retssystem

En fornuftig kombination af samfundets retssystem og idrættens retssystem findes i dag i DIF's Appeludvalg og i DHF's nye lovpakke omkring behandling af karantæner og strafsanktioner. Her bestrider jurister og idrætsfagfolk tilsammen posterne, hvilket sikrer en idrætssagkyndig sagsbehandling med overholdelse af de almindelige retsprincipper.

Alle idrætsforbundenes lovregler bør desuden efter min opfattelse samordnes, så det sikres, at de enkelte idrætsudøvere uanset sportsgren bliver behandlet efter de samme regler, dog med de tilpasninger som de enkelte sportsgrene måtte kræve.

Søger man derudover for, at retsprincipper og sagsbehandling overholdes og indplaceres, så det gennemsyrrer den idrætsretlige behandling af sagerne, samt respekterer, at idrætten har et behov for særligt smidige og hurtige reaktioner, så har man et bæredygtigt idrætsretligt system.

Med disse forholdsregler sikres både retssikkerhedsmæssige og idrætsmæssige interesser i en sagsbehandling, der såvel for idrætsudøvere, trænere og ledere som for retsbevidstheden i samfundet fremstår som den mest fornuftige løsning, og som fortsat bør foregå i idrættens eget retssystem.

Internationale perspektiver

I en moderne og professionel sportsverden er det efterhånden forventeligt, at konflikter vil have et internationalt perspektiv. I takt med, at sportsverdenen herhjemme er blevet mere ambitiøs og professionel, stiger kontakterne til udlandet.

Derfor bør reglerne i de danske idrætsforbund afspejle denne internationalisering. Et meget aktuelt eksempel på, at der heller ikke internationalt forefindes en effektiv sagsbehandling, er Palinger-sagen.² Palinger-sagen omhandler en ungarsk håndbold-målvogter, Katalin Palinger, der efter mange forhandlinger, udeblivelse fra træning og kampe samt henvendelser fra en ungarsk advokat brød sin kontrakt med FCK for nu at spille i Krim Ljubljana i Slovenien.

Sagen er foreløbigt afgjort ved et forlig mellem klubberne ved EHF's mellemkomst, og den har med al tydelighed illustreret, at heller ikke forholdet til EHF og forholdene i den internationale håndboldverden er i orden. Bl.a. kan her nævnes, at der er begået sagsbehandlingsfejl både hos DHF og EHF, at sagen er trukket ud i adskillige måneder til trods for, at den virker åbenlys i henhold til kontraktbruddet.

Det tyder således på, at forbundene heller ikke har kunnet holde trit med den internationale udvikling. Reglerne og sagsbehandlingen er i dag ikke gearret til at forholde sig til professionel sportsudøvelse med mange penge og meget prestige involveret. Derfor bør der også internationalt tages tiltag til at få regelsystemet eftersat og effektiviseret med respekt for de fundamentale retsprincipper som eksempelvis kontradiktion, partshøring samt hurtig sagsbehandling.

Noter

1. *Rets- og Voldgiftsudvalget*: Udvalget vælges af DHF's repræsentantskab og består af tre medlemmer. Der stilles ikke krav til hverken faglighed, uddannelse eller erfaring inden for juraen.
2. Palinger-sagen er forligt ved EHF's mellemkomst. I skrivende stund forbeholder FCK og DHF sig dog at forfølge sagen yderligere ved en disciplinærsag.

Kilder:

Dansk Håndbold Forbunds afgørelse af 10. marts 2006.

Danmarks Idræts-Forbunds afgørelse af 24. maj 2006.